



احکام ولایت فقیه مغفول مانده/ توجه به عرفان در تدریس ولایت فقیه ضروری است

استاد درس خارج حوزه علمیه قم، هدف از طرح بحث ولایت فقیه در درس خارج را بیان احکامی دانست که بحث نشده و معتقد است برای تدریس ولایت فقیه توجه به عرفان ضروری است، چرا که اندیشه‌های سیاسی و عرفانی امام، مغفول مانده است.

استاد درس خارج حوزه علمیه قم، هدف از طرح بحث ولایت فقیه در درس خارج را بیان احکامی دانست که بحث نشده و معتقد است برای تدریس ولایت فقیه توجه به عرفان ضروری است، چرا که اندیشه‌های سیاسی و عرفانی امام، مغفول مانده است.

به گزارش خبرنگار آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، یکی از مباحث مهم و اساسی حکومت اسلامی به خصوص در نگاه شیعی مساله ولایت فقیه است.

هر چند در این موضوع کارهای خوبی صورت گرفته اما همچنان بسیاری از احکام و مسائلی که به صورت مستقیم و غیر مستقیم به بحث ولایت فقیه و حکومت اسلامی مربوط می‌شود، به خوبی روشن و تبیین نشده است.

گروه آیین و اندیشه خبرگزاری فارس، بر آن شد تا متن سلسله دروس خارج ولایت فقیه را که توسط حجت‌الاسلام والمسلمین احمد عابدی در حوزه علمیه قم تدریس می‌شود، تقدیم مخاطبان گرامی کند.

قبل از آغاز این مباحث، شایسته دیدیم دیدار و گفت‌وگویی با استاد احمد عابدی درباره ضرورت طرح مباحث ولایت فقیه داشته باشیم که ماحصل این گفت‌وگو از نظر می‌گذرد.

حکومت‌ها یا بر اساس فکر و اندیشه درست شده‌اند و یا بر اساس تجربه

حجت‌الاسلام عابدی در ابتدای این گفت‌وگو ضمن تبیین انواع حکومت موجود در دنیای امروز اظهار داشت: در دنیا دو نوع حکومت وجود دارد؛ یکی حکومت‌هایی است که بر اساس فکر و اندیشه بنا می‌شوند و دیگری حکومت‌هایی که تجربی هستند.

جمهوری اسلامی بر اساس فکر و اندیشه شکل گرفته است

رئیس دانشگاه علوم و معارف قرآن گفت: جمهوری اسلامی از قسم اول است یعنی یک افرادی بر اساس فکر و اندیشه به این نتیجه رسیدند که بهترین شکل حکومت، حکومت الهی و حکومت عالم دینی بر مردم است. بنابراین این حکومت بر پایه برنامه و فکر در ایران شکل گرفت.

در اندیشه سیاسی بعضی می‌گویند دنیا «لعنت شهر» است

این مدرس درس خارج حوزه علمیه قم با بیان اینکه در اندیشه‌های سیاسی، بعضی طرفدار حکومت مردم بر مردم هستند و بعضی طرفدار حکومت خدا بر مردم هستند بیان داشت: بعضی می‌گویند این دنیا «لعنت شهر» است و چون در دنیا انسان گناه کرده و به ذات مقدس خدا توهین شده این دنیا می‌شود شهر لعنتی و حکومتش هم باید بر اساس لعنت و نفرین و تفکر شیطانی باشد و

در مقابل بعضی می‌گویند اینجا آسمان شهر و شهر خداست که در تعبیر اسلامی می‌گویند مدینه فاضله.

عرفای مسلمان، دنیا را تجلی اسماء و صفات الهی می‌بینند

رئیس پژوهشکده آستانه مقدسه حضرت معصومه علیهاالسلام اظهار داشت: عرفای مسلمان هیچوقت نگاهشان به دنیا یک نگاه منفی نیست. آنها دنیا را محضر خدا و تجلی اسماء و صفات الهی می‌بینند یعنی عرفا با دنیا مخالف نیستند بلکه می‌گویند این دنیا و این عیوب باید باشد فقط ما باید تلاش کنیم عیوب را بر طرف کنیم.

امام خمینی یک عارف بود و اندیشه‌اش صرفاً فقهی نبود

عابدی ادامه داد: امام خمینی(ره) که اندیشه و طرح حکومت اسلامی را پایه‌گذاری کرد یک عارف بود. یعنی نیامد بر اساس نگاه صرفاً فقهی یک اندیشه‌ای را در فلسفه نظام و فلسفه سیاسی طراحی کند. عرفانش در این مساله دخالت داشت.

این نویسنده و پژوهشگر معارف اسلامی، اصطلاح ولایت مطلقه فقیه را جزء اصطلاحات کتب عرفانی دانست و عنوان کرد: کتاب‌های عرفانی پر است از اصطلاح ولایت مطلقه و امام خمینی(ره) هم یک عارف به تمام معنا بود و اول عرفان خواند و بعد فقیه و مرجع تقلید شد. در واقع اندیشه سیاسی امام خمینی(ره) تحت تأثیر اندیشه عرفانی ایشان بود و بر این اساس یک آمیخته‌ای از عرفان و سیاست را مطرح کردند به عنوان ولایت فقیه البته برای این کار شواهد فقهی و روایی زیادی هم آوردند.

برای تدریس ولایت فقیه توجه به عرفان ضروری است

حجت‌الاسلام عابدی گفت: طی این سی و چهار سالی که از انقلاب گذشته و با وجود اینکه اساتید حوزه با تدریس بحث ولایت فقیه و تألیف کتاب فعالیت‌های خوبی انجام داده‌اند اما با این وجود هم خیلی چیزها مغفول مانده و هم خیلی جنبه‌ها را تخصصی کار نکرده‌اند.

وی اضافه کرد: بسیاری از این اساتید کتب عرفانی را نخواندند و قهراً کسی که کتاب عرفانی نخوانده نمی‌تواند منظور امام خمینی(ره) از ولایت مطلقه را به خوبی بفهمد لذا برای درک این اندیشه که تلفیقی از عرفان و سیاست است توجه به سیر و سلوک و عرفان لازم است.

اندیشه‌های سیاسی و عرفانی امام خمینی(ره) مغفول مانده است

رئیس دانشگاه علوم و معارف قرآن با اشاره به ضرورت طرح بحث ولایت فقیه ابراز داشت: بعد از انقلاب درباره اندیشه‌های فقهی و اصولی حضرت امام، کارهای خوبی صورت گرفته اما در مورد اندیشه‌های فلسفی و عرفانی ایشان کار جدی انجام نشده لذا ما این ضرورت را احساس کردیم که باید با این نگاه وارد بحث ولایت فقیه بشویم و این جنبه‌ها را مطرح کنیم.

بعضی مباحثی که پیرامون ولایت فقیه مطرح شده مانند کتاب آیت‌الله منتظری، تکراری است

این مدرس درس خارج حوزه علمیه قم گفت: یکی دیگر از ضرورت‌های طرح مبحث ولایت فقیه این است که خیلی از بحث‌هایی که در مورد ولایت فقیه بیان شده بود تکرار حرف‌های قبلی و تکرار حرف‌های اهل سنت بود. مثل کتاب ولایت فقیه آقای منتظری، در حالی که ما خیلی مسائل بسیار بسیار مهم در بحث ولایت فقیه و حکومت اسلامی داریم که در هیچ کتابی نیامده است.

عابدی افزود: حالا که در دین، حکومت اسلامی داریم باید ببینیم دین در مورد مسائل امنیتی و مسائل مشابه چه می‌گوید.

سیره ائمه پر است از مسائل مورد نیاز حکومت اسلامی

مدیر پژوهشی آستانه مقدس حضرت معصومه علیهاالسلام با بیان اینکه سیره پیغمبر (ص) و امیرالمؤمنین(ع) مملو از این مسائل است، بیان داشت: حضرت علی(ع) کسی را گذاشته بود دم دروازه کوفه و هر کس وارد شهر یا خارج می‌شد اسمش را می‌نوشت و تحویل حضرت می‌داد. این یعنی امام، امنیت را کنترل می‌کرد. در نهج البلاغه هم آمده که حضرت علی(ع) به مالک می‌فرمود بر کار عمال خود نظارت داشته باش و یا خود پیامبر هر وقت لشکری را می‌فرستاد کسی را به عنوان ناظر مخفی و نامعلوم همراه آنها می‌فرستاد. خوب فرق نظارت صحیح با تجسس که حرام است چیست؟ مرز این دو کجاست؟ اینها مسائلی است که حکومت اسلامی روشن شدن آنها را می‌خواهد.

دین در زمینه امنیت و قدرت حرف‌ها زیادی برای گفتن دارد

عابدی اظهار داشت: در زمینه امنیت اجتماعی، امنیت اخلاقی، امنیت سیاسی و امنیت اقتصادی آیه و روایت زیاد داریم اما بین کتاب‌هایی که در مورد ولایت فقیه تألیف شده‌اند بنده حتی یک کتاب سراغ ندارم که به این مسائل پرداخته باشند.

وی افزود: مثلاً در بحث قدرت اگر قرار باشد ما حکومت اسلامی داشته باشیم آیا حکومت قدرت می‌خواهد یا نمی‌خواهد؟ آیا قدرت یعنی ارتش و سپاه؟ یا اینکه دین خودش در قدرت حرف دارد؟ برای گفتن آیا قدرت باید قدرت نرم باشد یا قدرت سخت؟ در دفاع همه جانبه، دین چه می‌گوید؟ این مسائل مربوط به حکومت است ولی در این زمینه‌ها هیچ کاری نشده است.

مباحثی مثل شکل حکومت اسلامی و کیفیت اداره آن را در درس خارج مطرح خواهیم کرد

رئیس دانشگاه علوم و معارف قرآن با اشاره به بعضی دیگر از مسائل مربوط به حکومت اسلامی که در مورد آنها کار نشده است، خاطر نشان کرد: قرآن کریم می‌فرماید اگر 10 نفر از شما باشند بر صد نفر از دشمن پیروز می‌شوید به خاطر اینکه شما فقه دارید و آنها ندارند. خوب این آیات جنبه آموزش در جنگ را بیان می‌کنند و یا این مسئله که اگر فقط قاضی حق صدور حکم بازداشت و زندان را دارد پس چطور گاهی ریس کلانتری و دادستان هم دستور بازداشت و تحقیق می‌دهند؟ اینها که قاضی نیستند لذا بنده هدفم از مطرح کردن بحث ولایت فقیه در درس حضرت خارج پرداختن به این مسائل بود.

این مدرس درس خارج حوزه علمیه قم گفت: بنده قصد دارم که بحث‌هایی را مثل تجسس، مجازت، دستگیری و سایر مسائلی که اشاره شد، مطرح کنم و فقط به مسئله وجود حکومت اسلامی در دین اکتفا نکنم بلکه به شکل حکومت اسلامی و کیفیت و روش اداره آن نیز بپردازم.

استاد عابدی ادامه داد: وقتی می‌خواهیم مال یتیمی را دست شخصی بدهیم این شخص باید عادل باشد ولی آیا لازم نیست ریس جمهور یک کشور عادل باشد؟ آیا لازم نیست ریس بانک مرکزی عادل باشد؟ یا اینکه عدالت در این افراد باید قوی‌تر هم باشد؟ این مسائلی که کلاً مغفول مانده و ان شاء الله مطرح خواهیم کرد و نظر دین را بیان خواهیم کرد.

بحث تضعیف حکومت‌ها یک بحث مبتلا به و مغفول است

مدیر پژوهشی آستانه مقدس حضرت معصومه علیهاالسلام بحث تضعیف حکومت‌ها را یک بحث مبتلا به و مغفول دانست و عنوان کرد: بسیاری از افراد نمی‌دانند که تضعیف هر نظام و ایجاد هرج و مرج حرام است حتی اگر حکومتی ظالم باشد مگر این که مطمئن باشیم که با سرنگونی این نظام حکومت بهتری جایگزین می‌کنیم اما اگر فقط می‌توانیم نظام موجود را خراب کنیم و هرج و مرج بیشتر درست کنیم آیا این کار درست است؟ یا خلاف شرع است؟

حجت‌الاسلام عابدی در پایان گفت‌وگوی خود با خبرگزاری فارس اظهار داشت: یکی دیگر از سؤال‌هایی که مطرح است این است که آیا انتخابات با روح دین سازگار است و دین طرفدار انتخابات است؟ یا اینکه ما فقط فعلاً انتخابات را به عنوان یک ظاهر دموکراسی برگزار می‌کنیم؟ ان شاء الله این مباحث را که در فقه مطرح نشده بررسی خواهیم کرد.